

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg, och till lag om ändring av miljöskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUD SAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller förslag till ändring av lagen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg, och av miljöskyddslagen. De föreslagna ändringarna innebär att Europaparlamentets och rådets direktiv om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester genomförs. Enligt förslaget skall det fasta avfall och toalettavloppsvatten som uppstår ombord föras inom ramen för det så kallade systemet med ingen specialavgift så, att de avgifter som bärs upp inte är beroende av av-

fallsmängden. Hamnarna skall ha avfallshanteringsplaner för uppläggningsplanen av avfallshanteringen för fartygsgenererat avfall.

En lagteknisk ändring är att till lagen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg, fogas bestämmelser om de definitioner som för närvarande ingår i förordningen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg.

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

ALLMÅN MOTIVERING

1. 1. Nuläge

1.1. Lagstiftning

Syftet med lagen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg (300/1979), i det följande *fartygsavfallslagen*, är att förebygga vattenförorening orsakad av fartygens sedvanliga drift genom förbud mot utsläpp av skadliga ämnen från fartygen i vattnet. Lagen förbjuder utsläpp av olja eller oljehaltiga blandningar samt av farliga flytande ämnen, fast avfall och toalettavloppsvatten i finska vatten och från finska fartyg också utanför de finska territorialvatten. Närmare bestämmelser om och undantag från förbudet mot utsläpp ingår i förordningen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg (635/1993), *reden fartygsavfallsförordningen*.

Innan ett fartyg avgår från en hamn skall

fartyget i hamnens mottagningsanordningar avlämna de i 2-4 kap. i fartygsavfallslagen nämnda skadliga ämnen som inte får släppas ut i havet i Östersjöområdet enligt 1978 års protokoll till 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg (FördrS 51/1983), i det följande *Marpol 73/78-konventionen* och enligt 1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö (FördrS 2/2000), i det följande *Helsingforskonventionen*. Närmare bestämmelser om och undantag från skyldigheten att avlämna avfallet ingår i fartygsavfallsförordningen. Sjöfartsverket kan på det sätt som närmare anges i förordningen bevilja undantag från skyldigheten att avlämna avfallet.

Hamnarna är enligt fartygsavfallslagen skyldiga att se till att där finns tillräckliga anordningar för mottagning av oljehaltigt avfall och oljehaltiga blandningar, avfall och blandningar som innehåller farliga flytande ämnen samt toalettavloppsvatten och fast avfall. Mottagningen skall ordnas så att fartygen inte orsakas oskäligt dröjsmål. Den närvarande fartygsavfallslagen innehåller inte

någon definition av en hamn.

För mottagningen av oljehaltigt avfall från fartyg uppbärs en avgift av varje fartyg som anlöper hamnen, oavsett om fartyget avlämnar avfall i hamnen eller inte. Detta benämns nedan *systemet med ingen specialavgift*. Denna avgift kan utgöra en del av hamnavgiften, men dess andel bör meddelas till fartyget. Avgiften kan graderas enligt fartygets typ och storleksklass, men den får inte vara beroende av mängden avlämnat avfall. Systemet syftar till att göra det ekonomiskt olönsamt att släppa ut oljehaltigt avfall i havet. För mottagningen av oljehaltigt avfall uppbärs, i enlighet med systemet med ingen specialavgift, inte någon avgift av fartyg som sjöfartsverket enligt 27 a § 3 mom. i fartygsavfallslagen har befriat från skyldigheten att anmäla fartygsavfall och från avlämningsplikten. Det finns inga bestämmelser om avgifterna för andra typer av avfall.

Utöver vad som sägs ovan ingår bestämmelser om de avgifter som hamnarna bär upp i lagen om kommunala hamnordningar och trafikavgifter (955/1976) och i lagen om privata allmänna hamnar (1156/1994). Det finns inga separata bestämmelser om avgifterna i andra hamnar. Dessa kan beröras av avfallsagens (1072/1993) bestämmelser om kommunala vfallsavgifter.

Tillsynen över att fartygsavfallslagen och med stöd därav utfärdade bestämmelser och föreskrifter efterlevs ankommer enligt lagen på Finlands miljöcentral och de regionala miljöcentralerna. Sjöfartsverket övervakar dock efterlevnaden av lagens 35 § och 9 § samt de med stöd därav utfärdade bestämmelserna och föreskrifterna.

Fartygsavfallslagen tillämpas på avfall från fartyg tills det har överlämnats i hamnens mottagningsanordningar. Därefter tillämpas bestämmelserna i avfallslagen på avfallet.

Enligt avfallslagen är det i regel innehavaren av avfallet som svarar för att avfallshanteringen ordnas för det avfall som tagits emot i hamnen, såsom transporten och återvinningen eller slutbehandlingen av avfallet. Fast avfall som uppstått på fartyget kan dock anses som sådant avfall som avses i 10 och 13 § i avfallslagen och som uppstår vid boende, eller som därmed jämförbart avfall,

vars transport samt återvinning och behandling kommunen i regel är skyldig att ordna. Kommunen kan enligt 13 § 1 mom. i avfallsagen på basis av ett avtal med avfallsinnehavaren också åta sig att ordna med transporten av annat avfall samt återvinningen och behandlingen av avfallet.

Kommunen kan i sina bestämmelser om avfallshantering ge allmänna föreskrifter bland annat om sortering av avfallet i hamnen. De kommunala bestämmelserna om avfallshantering kan inte direkt gälla avfallshanteringen på fartygen.

Miljötilstånd enligt miljöskyddslagen (86/2000) krävs enligt 1 § 1 mom. 12 punkten i miljöskyddsförordningen (169/2000) för hamnar eller lastnings- eller lossningskajer som i huvudsak är avsedda för handelssjöfart och som lämpar sig för fartyg med en brutt odräktighet som överstiger 1350. För andra hamnar krävs miljötilstånd inte. Miljötilstånd söks hos miljötilståndsverken. Miljötilståndet gäller delvis samma frågor som den föreslagna avfallshanteringsplanen för hamnar.

1.2. Praxis

För att förebygga förorening av havet skall fartyg alltid innan de anlöper en hamn meddela om det avfall som de ämnar avlämna i mottagningsanordningarna och som skall avlämnas innan de lämnar hamnen. Denna anmälan görs på en av Sjöfartsverket godkänd blankett senast 24 timmar före ankomsten eller senast då fartyget avgår från föregående hamn.

Fartygsavfallslagen förpliktar den som upprätthåller en hamn att se till att det i hamnarna finns mottagningsanordningar för avfall som motsvarar vad de anlöpande fartygen behöver. Hamnarna tar emot fast avfall, oljigt avfall och toalettavloppsvatten samt avfall som uppstått av att lasten stuvas, surras och skyddas. Den som upprätthåller hamnen svarar för uppläggningsplanen av avfallshanteringen i hamnområdet när han är innehavare av avfallet. Det kan också finnas andra aktörer i hamnarna som själva hanterar det avfall de producerar, om inte överenskommelse om annat träffats med hamnen. Avfallshanteringen enligt fartygsavfallslagen täcker inte

annat avfall än sådant som uppstått på fartyg, inklusive det avfall som uppstått av att lasten stuvats, surras och skyddas.

Den som upprätthåller hamnen beror på hamnens art. Kommersiella hamnar och fiskehamnar upprätthålls i allmänhet av kommunen och industrihamnar av industriföretag. Hemhamnar och gästhamnar för fritidsbåtar kan upprätthållas av kommunen eller av en sammanslutning typ båtlivsörening eller ett företag.

För det avfall som tas emot uppbärs av fartygen en avfallsavgift. Avfallsavgift bärs inte upp av fartyg som sköter sin avfallshantering direkt med ett externt avfallshanteringsföretag. För oljehaltigt avfall uppbär hamnen dock en avgift i enlighet med systemet med ingen specialavgift, oberoende av om fartyget avlämnar oljehaltigt avfall eller inte. Denna avgift kan variera enligt fartygets storlek, men den är inte beroende av avfallsmängden. De avgifter som hamnarna i Finland bär upp enligt systemet med ingen specialavgift varierar mellan 10 och 30 cent per enhet som anger fartygets nettodräktighet.

Sjöfartsverket kan bevilja fartyg i reguljär trafik befrielse från anmälningsskyldigheten och från avlämningsplikten, om fartyget har ett avfallshanteringsavtal med ett kompetent avfallshanteringsföretag. Sjöfartsverket har beviljat omkring 300 fartyg sådan befrielse; detta motsvarar en andel på ca 20 procent av alla fartyg som trafikerar på hamnarna i Finland. Dessa fartyg svarar för en andel på 70 procent av samtliga besök i finska hamnar.

1.3. Internationell reglering

1.3.1. Marpol 73/78-konventionen.

Den internationella konventionen till förhindrande av förorening från fartyg, MARPOL 73/78-konventionen, och dess bilagor IV och V innehåller begränsningar som gäller utsläpp i havet av fast avfall och toalettavloppsvatten från fartyg. Enligt bilaga V är det förbjudet att släppa ut fast avfall i Östersjön, med undantag av vissa matrester. Bilaga IV som gäller toalettavloppsvatten träder i kraft internationellt den 27 september 2003. Enligt denna bilaga blir det förbjudet att släppa ut toalettavloppsvatten i havet på kortare av-

stånd till närmaste land än 12 sjömil. Finland ratificerade bilaga IV år 1983.

1.3.2. Helsingforskonventionen

Östersjöstaterna ingick år 1974 Helsingforskonventionen för att förebygga förorening av Östersjön, och den trädde i kraft år 1980. Konventionen reviderades år 1992, och den reviderade konventionen trädde i kraft i januari 2000. Östersjöns kuststater har genom denna konvention bland annat verkställt bestämmelserna om toalettavloppsvatten i bilaga IV till Marpol 73/78-konventionen.

Genom Helsingforskonventionen grundades kommissionen för skydd av Östersjöområdet marina miljö, nedan Helsingforskommissionen. Den har godkänt ett antal rekommendationer i syfte att förhindra olagliga utsläpp från fartyg på Östersjön. Rekommendationerna behandlar bland annat fartygens anmälningsskyldighet, avlämningsplikten och ett enhetligt betalsystem. Det system med ingen specialavgift som finns i rekommendationerna har i något varierande form tagits i bruk i de flesta hamnarna i Östersjön, men grunderna för avgifterna varierar från ett land till ett annat.

1.3.3. EG:s fartygsavfallsdirektiv

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG som gäller mottagningsanordningar i hamnarna för fartygsgenererat avfall och lastrester, nedan *fartygsavfallsdirektivet*, trädde i kraft den 28 december 2000. Lagstiftningen i Finland borde före den 28 december ha bragts i överensstämmelse med direktivet.

Fartygsavfallsdirektivet syftar till att minska utsläppen i havet av fartygsgenererat avfall och lastrester, i synnerhet de olagliga utsläppen, genom att förbättra tillgången till och användningen av mottagningsanordningar i hamnarna, vilket effektiviserar skyddet av den marina miljön. Direktivet gäller samtliga hamnar och samtliga fartyg, inklusive fiskebåtar och fritidsbåtar. Enligt direktivet skall hamnarna förfoga över ändamålsenliga mottagningsanordningar för avfall, som motsvarar behoven hos de fartyg som allmänt använder hamnen och som inte åsamkar dem

oskäligt dröjsmål. Varje hamn skall utarbeta och följa en lämplig plan för mottagning och behandling av avfall, och planen skall ses över minst vart tredje år. Direktivet definierar en hamn som en plats eller ett geografiskt område där sådana förbättringar vidtagits och som utrustats så att den i regel kan ta emot fartyg, inklusive fiskefartyg och fritidsbåtar.

Med undantag av fiskefartyg och fritidsbåtar som godkänts för högst 12 passagerare skall befälhavaren för ett fartyg före ankomsten till hamnen meddela om det avfall som fartyget avser att lämna i hamnens mottagningsanordningar. Innan fartyget lämnar hamnen skall befälhavaren se till att allt avfall som uppstått ombord avlämnas i mottagningsanordningarna. Fartyget kan fortsätta sin resa till följande hamn utan att lämna av sitt avfall, om det har tillräckliga förvaringsutrymmen för det avfall som uppstår ombord under följande resa.

Kostnaderna för hamnarnas mottagningsanordningar och för hanteringen och behandlingen av avfallet skall täckas med avgifter som bärs upp av fartygen. Alla fartyg skall i betydande omfattning delta i kostnaderna för mottagningsanordningarna och avfallshanteringen, oavsett om de nyttjar anordningarna. Storleken på avfallsavgifterna och grunderna för hur de beräknas skall anges tydligt för dem som använder hamnen i syfte att säkra att de är skäliga, opartiska och klart redovisade och att de motsvarar kostnaderna för de tillgängliga anordningarna och tjänsterna.

Direktivet gäller allt avfall som uppstår ombord inklusive lastrester. I fråga om toalettavloppsvatten uppskjuts genomförandet av direktivet dock tills det har gått 12 månader efter att bilaga IV om toalettavloppsvatten till Marpol 73/78-konventionen har trätt i kraft.

Om fartyget går i reguljär trafik och besöker hamnarna ofta och regelbundet, och om det finns tillräckliga bevis på att det sköter sin avfallshantering med ett kompetent avfallshanteringsföretag eller en dito hamn som ligger utmed dess rutt, kan fartyget befrias från skyldigheten att anmäla om avfallet och från avlämningsplikten.

Medlemsstaterna skall vart tredje år tillstålla kommissionen lägesrapporter om genomförandet av direktivet. På basis av medlems-

staternas lägesrapporter sammanställer kommissionen en bedömning av hur systemet fungerar och ställer där så behövs förslag om genomförandet av direktivet.

1.4. Bedömning av nuläget

Den finska lagstiftningen om fartygsavfall, som har varit i kraft sedan 1.7.2000, bygger på Helsingforskonventionens ändrade regler om avlämningsplikt för fartygsgenererat avfall samt på Helsingforskommissionens rekommendationer om skyldigheten att anmäla sådant avfall samt om systemet med ingen specialavgift för oljigt avfall från maskinrummet. Vår nuvarande lagstiftning motsvarar i huvudsak bestämmelserna i EG:s fartygsavfallsdirektiv. Hamnarnas betalsystem måste dock utvidgas så att det också täcker fast fartygsgenererat avfall och senare också toalettavloppsvattnen. Gällande lag förpliktar inte heller hamnarna att utarbeta avfallshanteringsplaner för fartygsgenererat avfall. Genomförandet av direktivet kräver ytterligare att tillämpningsområdet för lagstiftningen breddas så att det omfattar samtliga fartyg oavsett storlek, med undantag av fiskefartyg och fritidsbåtar som tar färre än 12 personer. Likaså är definitionen på en hamn i direktivet mycket täckande. Någon motsvarande definition på en hamn ingår inte i den gällande fartygsavfallslagen.

Vår nuvarande lagstiftning om avlämningsplikt som gäller fartygsgenererat avfall är till vissa delar striktare än direktivets förpliktelse till avlämning av fartygsgenererat avfall i hamnen. Finska hamnar tillämpar systemet med ingen specialavgift på allt oljigt avfall från fartygens maskinrum oavsett mängden, medan direktivet enbart kräver att avfallsavgifterna i betydande omfattning, dock inte nödvändigtvis till fulla beloppet, består av den andel som systemet med ingen specialavgift tillför. Enligt direktivet kan hamnen i fråga om den överskjutande delen av fartygen bära upp en avgift som motsvarar mängden faktiskt levererat avfall. Direktivet ger i alla fall möjlighet att tillämpa striktare leveranskrav som godkänts enligt gällande internationell lag, såsom enligt Helsingforskonventionen. Avsikten med den föreslagna lagändringen är inte att lindra avlämnings-

plikten enligt gällande lag, inte heller att ändra grunderna för systemet med ingen specialavgift.

I detta nu är det möjligt att i fråga om finska hamnar befria fartyg från anmälningsskyldigheten och avlämningsplikten, om fartyget går i reguljär trafik och har ett avtal med ett kompetent avfallshanteringsföretag. Fartyget kan dock oavsett befrielsen i andra hamnar i Östersjöområdet nyttja tjänster som faller inom systemet med ingen specialavgift, där detta ställer sig förmånligt för fartyget. Detta kan leda till att avfallet fördelas ojämnt på hamnarna i Östersjön och senare också på hamnarna inom Europeiska unionen. Enligt fartygsavfallsdirektivet är ett villkor för befrielsen att det finns tillräckliga bevis på att avfallet faktiskt levereras till och de därtill hörande avgifterna betalas i någon hamn utmed fartygets reguljära rutt. För att säkra detta bör man då befrielse beviljas kräva att fartygen huvudsakligen anlitar de tjänster som tillhandahålls av det avfallshanteringsföretag eller den hamn som de själva valt. Hamnarnas skyldighet att ta emot fartygsavfall enligt direktivet är däremot inte mer täckande än enligt motsvarande skyldighet nu är enligt fartygsavfallslagen.

2. Propositionens syfte och centrala förslag

Propositionen syftar till att förebygga olagliga vattenförorenande utsläpp från fartyg genom att det finns bättre tillgång till mottagningsanordningar i hamnarna och att de används i större omfattning. Syftet med den avlämningsplikt och anmälningsskyldighet som gäller oljigt avfallsvatten, fast avfall och toalettavloppsvatten är att förhindra att sådant avfall släpps ut i havet. Systemet med ingen specialavgift syftar till att göra olagliga utsläpp av fartygsgenererat avfall i havet ekonomiskt olönsamma. Genom att hamnarna förpliktas att lägga upp avfallshanteringsplaner för fartygsgenererat avfall eftersträvas att det skall finnas bättre tillgång till mottagningsanordningar i hamnarna och att de skall användas i större utsträckning samt att främja vederbörlig hantering av avfallet på land.

De viktigaste punkterna i förslaget gäller uppläggningsplanerna av hamnarnas avfallshanter-

ingsplaner och betalsystemet för fast avfall och toalettavloppsvatten, och bestämmelser om dessa avses bli fogade till fartygsavfalls-lagen.

Dessutom skall mottagningen av och skyldigheten att hantera fartygsgenererat avfall sammanjämkas med motsvarande skyldigheter som härleds från miljöskyddslagen och utgör en del av miljötillståndet. Vidare åsyftas ordentlig tillsyn över efterlevnaden av avfallshanteringsplanerna.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Breddningen av systemet med ingen specialavgift så att det också omfattar fast avfall och toalettavloppsvatten åsamkar inte hamnarna några större merkostnader. Hamnarna bestämmer själva om en i hamnavgiften ingående eller separat avgift som skall täcka kostnaderna för mottagningen av oljigt avfall, fast avfall och toalettavloppsvatten. Systemet syftar till att alla fartyg som anlöper hamnen betalar en avfallsavgift enligt systemet med ingen specialavgift, oavsett mängden avlämnat avfall, och därigenom utjämnas kostnaderna för mottagning av tillfälliga större avfallsmängder. Hamnarna orsakas inte tilläggs-kostnader för anskaffning av mottagningsanordningar, om sådana redan har förvärvats i enlighet med vad gällande lag ålägger dem.

Fartyg i reguljär fart som sköter sin avfallshantering genom kompetenta avfallshanteringsföretag kan hos Sjöfartsverket ansöka om befrielse från anmälningsskyldigheten och avlämningsplikten. I fråga om dessa fartyg orsakar lagändringen inga ändringar. Övriga fartyg har hittills betalat för avfallshantering i fråga om fast avfall genom en fast avgift i anslutning till hamnavgiften, eller ordnat hanteringen av det fasta avfallet direkt med ett privat avfallshanteringsföretag. Lagändringen leder till att hamnen ombesörjer mottagningen av allt fast avfall från dessa fartyg.

Lagändringen har inga verkningar på stats-ekonomi.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Uppläggningsplanerna av avfallshanteringsplanerna kräver en viss arbetsinsats av hamnarna, även om en stor del av grundarbetet för planerna redan har gjorts, i synnerhet i de större hamnarna.

Att hamnarnas avfallshanteringsplaner ses över med tre års intervaller och att efterlevnaden av bestämmelserna om mottagningsanordningar övervakas kan inte anses kräva något större behov av ytterligare resurser. Övervakningen av avfallshanteringsplanerna kan i regel ingå i övervakningen av miljötillståndet eller på annat sätt i den sedvanliga övervakningen av avfallshanteringen. Finland har 26 kommunala handelshamnar, omkring 30 industrihamnar och inemot 50 fiskehamnar. Det finns bara grova uppskattningar av andra hamnar som lagen kan gälla. I havsområdena och insjövattnen finns ca 2700 småbåtshamnar eller gästbryggor, som dock inte alla kan anses som sådana hamnar som avses i lagförslaget.

De omkring 300 befrielser från avlämningsplikten och anmälningskyldigheten som Sjöfartsverket beviljat på basis av den gällande fartygsavfallslagen borde ses över och förnyas efter att lagförslaget antagits och den därpå byggande förordningen har godkänts. En förutsättning för befrielse bör vara att fartygets avfallshantering omfattar alla de slag av avfall från vars avlämningsplikt befrielse söks. Sjöfartsverket bör då befrielse beviljas också bedöma den faktiska användningen av avfallshanteringstjänsterna. Allt som allt kommer förnyelsen av befrielse att orsaka Sjöfartsverket extra arbete av engångskaraktär.

3.3. Miljöverknningar

Med tillhjälp av de avfallshanteringsplaner som hamnarna skall lägga upp för fartygsgenererat avfall enligt lagändringen blir det möjligt att effektivisera mottagningen av avfall i hamnarna och bidra till att avfallet vederbörligen tas om hand på land. Ett enhetligt system med ingen specialavgift som täcker hela Europeiska unionens område och alla typer av fartygsgenererat avfall minskar den

ekonomiska lockelsen att släppa ut avfall i havet.

Tack vare den förbättrade övervakningen av avfallshanteringen kan vi emotse en förbättring av avfallshanteringstjänsterna i hamnarna, vilket också leder till att miljöns tillstånd i havet och i insjövattnen förbättras.

4. Beredningen av ärendet

4.1. Beredningsskeden

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet i samråd med kommunikationsministeriet och Sjöfartsverket. Under beredningen har representanter för hamnarna samt för sjöfarts- och båtlivsorganisationerna hörts.

4.2. Utlåtanden

Utlåtanden om utkastet har begärts av Ålands landskapsstyrelse, justitieministeriet, kommunikationsministeriet, inrikesministeriet, Sjöfartsverket, Finlands miljöcentral, de regionala miljöcentralerna, Finlands Kommunförbund, Rahtialusyhdistys, Finlands Skeppsmäklarförbund, Finlands Redarförening, Finlands Hamnförbund, Ålands Redarförening, Finlands Naturskyddsförbund, Natur och Miljö, Finlands Skeppsbefälsförbund, Finlands Maskinbefälsförbund, Finlands Seglarförbund, Suomen Veneilyliitto och Håll Skärgården Ren r.f.

Av remissinstanserna ansåg majoriteten att förslaget var behövligt och utgjorde en förbättring jämfört med nuläget. I utlåtandena togs främst tre saker upp: förfarandet för godkännande av hamnarnas avfallshanteringsplaner, de grunder enligt vilka Sjöfartsverket beviljar befrielser, och bestämmelsen av avgiften enligt systemet med ingen specialavgift. Likaså uppmärksammades hur fritidsbåtar och hamnar för fritidsbåtar skall kunna uppfylla kraven enligt lagförslaget.

Utlåtandena har såvitt möjligt beaktats under den fortsatta beredningen.

5. Andra faktorer som inverkat på propositionen

Under den tid som fartygsavfallslagen har

varit i kraft har den ändrats flera gånger bland annat för att genomföra Helsingforskommissionens rekommendationer. Lagen motsvarar inte längre de lagtekniska kraven av i dag. Därför är avsikten att inom den

närmaste framtiden inleda en övergripande revidering av fartygsavfallsagstiftningen. I propositionen ingår i detta skede enbart de ändringar som fartygsavfallsdirektivet förutsätter.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om förhindrande av vattnens förorening, förorsakad av fartyg

2 a §. De definitioner som ingår i fartygsavfallslagen föreslås bli flyttade från 1 § i fartygsavfallsförordningen till en ny 2 a § i lagen. Definitionerna på fartyg, skadliga och farliga ämnen samt på Östersjöområdet bygger på motsvarande definitioner i bilagorna I, II, IV och V till Marpol 73/78-konventionen. Men eftersom fartygsavfallslagen också tillämpas på sjöar, åar, älvar och kanaler i Finland, införs i 6 punkten en definition av insjöområdet. Begreppet finskt vattenområde, som redan används i fartygsavfallslagen, avser de inre territorialvattnen, havsterritoriet och insjöområdet. Denna definition föreslås ingå i paragrafens punkt 7.

Som fritidsbåtar anses i enlighet med EG:s fartygsavfallsdirektiv fartyg avsedda för sport eller rekreation, oavsett typ eller drivkraft. Med fiskefartyg avses ett fartyg som utrustats eller som kommersiellt används för fiskefångst eller fångst av andra organiska resurser i havet. Dessa definitioner föreslås utgöra punkterna 4 och 5 i 2 a §.

Enligt 9 punkten skall i enlighet med EG:s fartygsavfallsdirektiv som hamn betraktas en plats eller ett geografiskt område som har sådan utrustning att det huvudsakligen kan ta emot fartyg, inklusive fiskefartyg och fritidsbåtar, dock inte en plats eller ett område där de för fartyg avsedda strukturerna och tjänsterna samt antalet användare och avfallsmängden är ringa. En brygga som enbart är avsedd för ett fåtal fartyg skall inte anses som en hamn. Inte heller en naturlig hamn där det finns krokare för förtöjning av båtar, men t.ex. ingen bryggkonstruktion, skall anses som en hamn. Som hamnar räknas inte heller bryggor som används för kortvariga

besök, såsom bryggor för förbindelsefartyg, handelsstationer och servicestationer, om där inte finns någon annan hamnverksamhet. Enligt definitionen inverkar arten av de fartyg som anlöper stället inte på om det är fråga om en hamn eller inte.

16 §. Paragrafen stadgar om mottagningsanordningar för oljigt avfall i hamn enligt fartygsavfallsdirektivets art. 4. Bestämmelserna om mottagningsanordningar för oljigt avfall ändras inte, men bestämmelserna om avgifter för mottagning av oljigt avfall flyttas från denna paragraf till ett nytt kap. 4 b. Bestämmelser om mottagningsanordningar för fast avfall och toalettavloppsvatten ingår i 26 §.

4 b kap. Avgifter för mottagning av fartygs-genererat avfall

26 b §. Till denna nya paragraf överförs de bestämmelser i 16 § som gäller avgifter för mottagning av oljigt avfall. Dessutom fogas till bestämmelsen den avgift enligt systemet med ingen specialavgift som enligt fartygsavfallsdirektivets art. 8 skall erläggas för fast fartygsgenererat avfall. Likaså skall en avgift för mottagning av fast avfall bäras upp av alla fartyg som anlöper hamnen, oavsett om fartyget avlämnar avfall eller inte. Enligt art. 16 i direktivet uppskjuts genomförandet av direktivet i fråga om toalettavloppsvatten till det har gått 12 månader från att bilaga IV till Marpol 73/78-konventionen har trätt i kraft internationellt.

Enligt fartygsavfallsdirektivets art. 8.2 skall avgiften inte bäras upp av fiskefartyg eller av fritidsbåtar som kan ta högst 12 passagerare. Det system med ingen specialavgift som gäller i Finland motsvarar systemet enligt art. 8.2.a i fartygsavfallsdirektivet, enligt vilket storleken på den avgift som bärs upp av fartygen inte beror på om och hur mycket avfall fartyget avlämnar.

Avgifterna kan ingå i den hamnavgift som bärs upp av fartygen. Den andel av hamnavgiften som består av avgifter för mottagningen av fartygsgenererat avfall skall anges för att säkerställa att avgifterna är skäligen och opartiska och att de motsvarar kostnaderna för de anläggningar och tjänster som står till förfogande. Ordalydelsen om gradering av avgiften föreslås bli ändrad så att den motsvarar den som används i fartygsavfallsdirektivets art. 8.2.a, enligt vilken avgiften kan graderas t.ex. på basis av fartygstyp, fartygsklass eller fartygets storleksklass.

De rabatter som enligt fartygsavfallsdirektivets art. 8.2.c kan beviljas för hanteringen av avfallsmängder som är mindre än vanligt skall också gälla mottagningen av fast avfall och senare dessutom toalettavfall.

För mottagning av fartygsgenererat oljigt avfall och fast avfall skall avgift dock inte bäras upp av fartyg för vilka sjöfartsverket med stöd av 27 a § 3 mom. medgett undantag från den obligatoriska avlämningen av avfall.

4 c kap. Avfallshanteringsplaner för hamnar

26 c §. Enligt paragrafens 1 mom. är den som upprätthåller en hamn skyldig att lägga upp en avfallshanteringsplan för hamnen. Som den som upprätthåller hamnen anses den person eller sammanslutning som i praktiken sörjer för verksamheten i hamnen. Ofta äger den som upprätthåller hamnen det markområde och de konstruktioner som ingår i hamnen, men i synnerhet båthamnar sköts också av föreningar eller företag som är hyresgäster till kommunen eller någon annan ägare. De som saken gäller skall komma överens om de åtgärder för att upprätthålla hamnen som den som upprätthåller hamnen enligt denna lag skall svara för, men vars genomförande kräver att ägaren medverkar. Avfallshanteringsplanen skall enbart gälla mottagningen av fartygsgenererat avfall.

Avfallshanteringsplanen blir juridiskt bindande efter att den har godkänts som en del av miljötillståndet, eller då anteckning om den har gjorts i datasystemet för miljöskydd. Därefter är den som upprätthåller hamnen skyldig att följa planen.

I 2 mom. föreskrivs vad avfallshanteringsplanen skall innehålla. Planen skall omfatta

bl.a. skyldigheterna enligt 16, 21 och 26 § att ordna mottagningen av olika slags avfall. Dessutom skall de allmänna bestämmelserna i avfallslagen och miljöskyddslagen beaktas. Detta innebär att exempelvis föreskrifterna om återvinning i kommunernas avfallshanteringsbestämmelser och andra bestämmelser skall beaktas.

Hamnens avfallshanteringsplan skall innehålla en beskrivning av hur hamnen sköter mottagningen och den övriga hanteringen av fartygsgenererat avfall, såsom återvinningen eller slutbehandlingen. Planen skall täcka allt fartygsgenererat avfall inklusive oljigt avfall, rester av farliga ämnen, fast avfall och toalettavloppsvatten samt lastrester och rester av lastningsstillbehör. Avfallshanteringsplanen skall vidare läggas upp så att avfallshanteringen övervakas. Bristerna avhjälpas och avfallshanteringen kontinuerligt utvecklas.

Närmare bestämmelser om hamnars avfallshanteringsplaner kan utfärdas genom en förordning av statsrådet. Genom förordningen genomförs kraven i bilaga I till fartygsavfallsdirektivet, som gäller sådant som skall ingå i planen.

26 d §. Paragrafens 1 mom. stadgar om hur avfallshanteringsplanen skall läggas fram. Om det krävs miljötillstånd för hamnen i fråga, läggs avfallshanteringsplanen fram och behandlas som en del av det anhängiga miljötillståndsärendet. Om hamnen inte är en sådan för vilken miljötillstånd krävs, bör meddelande om den sändas till datasystemet för miljöskydd, om vilket miljöskyddslagen föreskriver. Avfallshanteringsplanen skall fogas till meddelandet. Övervakningsmyndigheterna granskar i samband med övervakningen enligt miljöskyddslagen att hamnens avfallshanteringsplan följer bestämmelserna i fartygsavfallslagen och den med stöd därav givna statsrådsförordningen. Att avfallshanteringsplanen för en hamn som kräver miljötillstånd efterlevs övervakas också enligt miljöskyddslagen, men övervakningen av efterlevnaden av andra hamnars avfallshanteringsplaner bygger på avfallslagen.

Enligt 2 mom. skall anmälan till miljöskyddsregistret alltid göras, om det sker ändringar i avfallshanteringen. En sådan anmälan skall också göras med högst tre års intervaller. Anmälningsplikten gäller både aktiv i-

teter för vilka miljötillstånd krävs och andra hamnar. Uppdateringen av avfallshanteringsplanen för en hamn för vilken miljötillstånd krävs görs till dessa delar separat från miljötillståndet. Men om väsentliga förändringar görs i avfallshanteringsplanen, skall ändringarna bedömas separat som en väsentlig ändring i verksamheten enligt 28 § 3 mom. miljöskyddslagen.

Då avfallshanteringsplanen läggs upp skall de som använder den, dvs. representanterna för fartygsinnehavare och andra instanser, beredas möjlighet att föra fram sina åsikter om avfallshanteringsarrangemangen i hamnen. Som sådana andra instanser som avses i bestämmelsen kan anses t.ex. de som bor i närheten, om avfallshanteringsarrangemangen kan påverka deras omgivning. Den som skall svara för informationen är den som upprätthåller hamnen. I syfte att ordna de praktiska arrangemangen kring informationen skall utkastet till avfallshanteringsplan hållas till påseende där som den som upprätthåller hamnen utövar sin verksamhet under minst 14 dagar medan hamnen är i funktion. Så skall t.ex. informationen om avfallshanteringsplanen för en hamn för fritidsbåtar hållas till påseende sommartid. Informations-skyldigheten fråntar dock inte tillståndsmyndigheten dess skyldighet att informera om saken medan handläggningen av tillståndet pågår.

Med tanke på hur avfallshanteringen i hamnen fungerar och med tanke på att klienterna skall betjänas smidigt är det viktigt att de som använder hamnen informeras om avfallshanteringsarrangemangen i hamnen, såsom var mottagningsanordningarna finns, vilka tjänster hamnen erbjuder och vilka betalningsarrangemangen är. Den som upprätthåller hamnen beslutar om de praktiska arrangemangen enligt användarnas behov. Närmare föreskrifter om informationen ingår i ett statsrådsbeslut.

27 a §. För närvarande är det sjöfartsverket som enligt 26 c § 4 mom. fartygsavfallslagen beviljar undantag från tvånget att avlämna fartygsgenererat avfall och lastrester till sådana fartyg som är i regelbunden trafik och som har ett avfallshanteringsavtal med ett kompetent företag i avfallsbranschen eller med en dito hamn. Denna bestämmelse för e-

slås ingå i fartygsavfallslagen. För att effektivisera övervakningen föreslås att en förut-sättning för att undantag skall kunna beviljas är att det finns tillräckliga bevis på att det avfall som uppstår ombord levereras och de därav orsakade avgifterna betalas till en hamn utmed fartygets rutt. Det föreslås att en statsrådsförordning skall föreskriva om leveransen av det avfall som uppstår ombord och om betalningen av därav föranledda avgifter.

30 §. Till paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om övervakningen av avfallshanteringsplanen. Miljöskyddslagen tillämpas på övervakningen av att de skyldigheter som gäller utarbetandet av avfallshanteringsplanen och innehållet i den fullgörs. Den regionala miljöcentralen och kommunens miljö-vårdsmyndighet skall övervaka att avfallshanteringsplanen görs upp och att meddelande om hamnen lämnas till datasystemet för miljöskydd. I samband med anmälningen till datasystemet för miljöskydd skall den regionala miljöcentralen se till att avfallshanteringsplanen motsvarar lagens bestämmelser och att den innehåller de behövliga uppgifterna. Att avfallshanteringsplanen också efterlevs i praktiken övervakas enligt miljöskyddslagen av de regionala miljöcentralerna i fråga om hamnar för vilka miljötillstånd krävs och i enlighet med bestämmelserna i miljöskyddslagen. Att avfallshanteringsplanerna för andra hamnar efterlevs övervakas enligt avfallslagen av de kommunala miljö-vårdsmyndigheterna. I fråga om straffpåföljd tillämpas i förekommande fall miljöskyddslagen respektive avfallslagen. Avsikten är att 1 § avfallsförordningen skall preciseras i fråga om begränsning av tillämpningen av avfalls-lagen då fartygsavfallslagen tillämpas.

30 a §. Den regionala miljöcentralen eller kommunens miljö-vårdsmyndighet kan i ett ärende som enligt denna lag ingår i deras befogenheter förbjuda den som bryter mot denna lag eller en med stöd därav utfärdad förordning eller bestämmelse att fortsätta eller upprepa ett förfarande som strider mot bestämmelserna. Dessa myndigheter kan också ålägga vederbörande att uppfylla sin skyldighet eller att återställa miljön eller att avlägsna den olägenhet som miljön åsamkats genom förseelsen.

Myndigheterna skall, om det inte är uppen-

bart onödigt, skärpa sitt förbud eller sin förskrift med stöd av denna lag genom vite eller genom hot om att den åtgärd som inte vidtagits kommer att utföras på den försumliges bekostnad, eller hans verksamhet avbrytas. Om inte annat föranleds av denna lag tillämpas på vite, hotet om utförande och om avbrytande av verksamheten i övrigt vad som föreskrivs i lagen om vite (1113/1990).

Avsikten är att lagen skall träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och stadfästs. Genom en förordning av republikens president stadgas dock separat om ikraftträdelsen av 26 b §. Detta behövs eftersom bestämmelsen anknyter till den internationella ikraftträdelsen av bilaga IV till Marpol 73/78-konventionen.

2. Lag om ändring av lagen om miljöskydd

41 §. *Grunderna för tillståndsprövning.* Till paragrafens 3 mom. fogas att den i fartygsavfallslagen föreskrivna skyldigheten till avfallshantering skall beaktas. Bestämmelsen avser att avfallshanteringsplanen skall behandlas i samband med miljötillståndsärenden enligt miljöskyddslagen som en del av hamnens övriga avfallshantering och miljöskydd. Detta är motiverat eftersom avfallshanteringen i hamnar för vilka miljötillstånd krävs som helhet taget kan orsaka miljöförorening eller risk för sådan. I fråga om tillämpningen av fartygsavfallslagen respektive miljöskyddslagen motsvarar situationen till dessa delar relationen mellan avfallslagen och miljöskyddslagen.

43 §. *Villkor om avfall och avfallshantering.* Till paragrafens 1 mom. föreslås fogat en bestämmelse om att hamnarnas avfallshanteringsplaner skall beaktas då tillståndsbestämmelserna ges. Avfallshanteringsplanen skall genom tillståndsbestämmelserna fastställas så att den är bindande för hamnen. Tillståndsmyndigheten kan vid behov komplettera planen med nya bestämmelser. Övervakningen av att avfallshanteringsplanen efterlevs sker på samma sätt som i fråga om andra tillståndsbestämmelser, och för försummelse eller underlåtenhet kan straff utdömas enligt miljöskyddslagen på samma sätt som för brott mot tillståndsbestämme-

sema.

65 §. *Inskrivning i datasystemet.* Till paragrafen föreslås ett nytt 2 mom. som gäller anmälan till datasystemet för miljöskydd. Gällande 2 mom. blir då 3 mom. I fartygsavfallslagen införs bestämmelser om anmälan så, att anmälan skall göras för andra hamnar än sådana för vilka miljötillstånd krävs. Anmälan om verksamheten i hamnar för vilka miljötillstånd krävs skall likaså göras, om avfallshanteringen ändras. Dessutom skall anmälan göras om samtliga hamnar.. Anmälan till datasystemet gör det möjligt att övervaka aktiviteterna. I samband med inskrivningen i registret skall den regionala miljöcentralen kontrollera att avfallshanteringsplanen svarar mot kraven i fartygsavfallslagen. Om avfallshanteringsplanen är bristfällig, kan övervakningsmyndigheterna under tillämpning av miljöskyddslagens förvaltningsstväng uppmana vederbörande att komplettera planen. Åläggandet att göra anmälan bygger likaså på miljöskyddslagen. Uppmaningen kan överklagas normalt så som miljöskyddslagen föreskriver. Efter inskrivningen bygger övervakningen av att avfallshanteringsplanen efterlevs på avfallslagen i fråga om andra än tillståndspliktiga aktiviteter. För övervakningen av andra än tillståndspliktiga aktiviteter svarar kommunens miljöförvaltningsmyndighet. I den praktiska uppläggnings av övervakningen ingår att den regionala miljöcentralen skall sända in anmälan om inskrivningen i datasystemet för miljöskydd och om avfallshanteringsplanen till kommunens miljöförvaltningsmyndighet.

Datasystemet för miljöskydd används som ovan konstaterats som ett övervakningsinstrument, även om övervakningen i fråga om andra än tillståndspliktiga aktiviteter bygger på fartygsavfallslagens bestämmelser om övervakning och förvaltningsstväng. Denna reglering är motiverad eftersom också sådana hamnar för vilka tillstånd inte krävs kan orsaka miljöförorening, om avfallshanteringen inte är ordnad. Till dessa delar kan övervakningen av dem alltså bygga på avfallslagen.

Enligt bestämmelserna om ikraftträdelse skall anmälan till datasystemet för miljöskydd enligt 65 § göras före den 30 september 2004. Den korta övergångstiden är motiverad eftersom det i materiellt hänseende inte

är fråga om att hamnarna skulle åläggas nya skyldigheter. Denna bestämmelse gäller såväl hamnar för vilka miljötillstånd krävs som andra hamnar. Till alla anmälningar skall fogas en avfallshanteringsplan. Om tillstånd till verksamheten söks senare, kan avfallshanteringsplanen behandlas som en del av miljötillståndet.

3. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om genomförandet av fartygsavfallsdirektivet kommer att ges genom en förordning av statsrådet.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Genomförandet av betalsystemet för toalettavloppsvatten enligt art. 16.1 i fartygsavfallsdirektivet skjuts upp tills det har gått 12 månader sedan bilaga IV till Marpol 73/78-konventionen har trätt i kraft. Därför föreslås att 26 b § 3 mom. skall träda i kraft vid en tidpunkt som anges i en förordning av republikens president.

På basis av vad som ovan anförts föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om ändring av lagen om förhindrande av vattnens förorening, förorsakad av fartyg

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 16 mars 1979 om förhindrande av vattnens förorening, förorsakad av fartyg (300/1979) 2 § 2 mom.,
ändras 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 489/2000, 27 a § 3 mom. sådant det lyder i lag 433/1999 och 30 § 3 mom. sådant det lyder i nämnda lag 489/2000, samt
fogas till lagen en ny 2 a §, en ny 26 b § och före den en ny kapitelrubrik, en ny 26 c § och före den en ny kapitelrubrik samt nya 26 d och 30 a §, som följer:

2 a §

I denna lag avses med

1) *fartyg* varje sjöburet samfärdsmedel, inklusive bärplansbåtar, luftkuddefarkoster, undervattensbåtar och flytande farkoster samt fasta och flytande plattformar,

2) *oljetankfartyg* fartyg vars lastrum är byggda eller ombyggda huvudsakligen för transport av olja i bulk, inklusive kombinationsfartyg samt kemikalietankfartyg, då de transporterar olja i bulk,

3) *kemikalietankfartyg* ett fartyg vars lastrum är byggda eller ombyggda huvudsakligen för transport av farliga flytande ämnen i bulk, inklusive oljetankfartyg, då de transporterar farliga flytande ämnen i bulk,

4) *fritidsbåtar* fartyg avsedda för sport eller

rekreation, oavsett fartygets typ eller drivkraft,

5) *fiskefartyg* fartyg som utrustats för eller kommersiellt används för fiske eller fångst av andra organiska resurser i havet,

6) *insjöområdet* sjöar, älvar, åar och kanaler,

7) *finska vatten* de inre territorialvattnen, vattenterritoriet och insjöområdet,

8) *Östersjöområdet* egentliga Östersjön, Bottniska viken och Finska viken samt inloppet till Östersjön, vilket begränsas av breddgraden 5744,8'' N genom Skagen i Skagerack, inbegripet de av staterna angivna inre territorialvattnen,

9) *hamn* en plats eller ett geografiskt område med sådan utrustning att där huvudsakli-

gen kan tas emot fartyg, inklusive fiskefartyg och fritidsbåtar, dock inte en plats eller ett område vars för fartyg avsedda konstruktioner och tjänster, besökarantal och avfallsmängder är små,

10) *olja* mineralolja i alla dess former inklusive råolja, brännolja, oljeslam, oljeavfall och raffinerade produkter,

11) *oljehaltig blandning* en blandning som innehåller olja,

12) *farligt flytande ämne* ett ämne som då det hamnar i vatten, genom att hopa sig i näringskedjan eller på grund av sin giftighet medför skada för livet i havet eller människans hälsa, åstadkommer fällning på havsbotten med kraftig syreåtgång som följd, åstadkommer smakfel i föda som erhålls från havet, eller genom sin beständighet och sina störande egenskaper väsentligt minskar användningen av vattnen eller stränderna för rekreatiönsändamål,

13) *flytande ämne* en vätska vars ångtryck vid en temperatur av 37,8 o C inte överstiger 2,8 bar (absolut tryck),

14) *toalettavloppsvatten* avloppsvatten och annat avfall från toaletter, pissoarer och spygatt i toaletterum, avloppsvatten från sjukvårdsutrymmen via tvättställ, badkar och spygatt, uttömningar från utrymmen där det finns levande djur samt annat avloppsvatten som är blandat med här nämnt avfall,

15) *behandlat toalettavloppsvatten* toalettavloppsvatten som har behandlats i en behandlingsanläggning som godkänts på behörigt sätt,

16) *fast avfall* sådant mat-, hushålls- och annat motsvarande avfall, utom färsk fisk och delar av färsk fisk, som uppkommer vid fartygs normala verksamhet och som fortgående eller periodiskt måste förstöras, och

17) *skadligt ämne* olja, farliga flytande ämnen, toalettavloppsvatten och fast avfall; om något annat ämne blandats med det skadliga ämnet, anses även blandningen som ett skadligt ämne.

18) *fartygsgenererat avfall* allt avfall som uppstår vid fartygets normala drift, inklusive oljigt avfall från maskinrummet, toalettavloppsvatten, fast avfall så som det definieras i bilaga V till 1978 års protokoll till 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg (FördrS 51/1983)

samt avfall från lasttransporter, inklusive lastrester, slantar för stuvning, stödvirke, lastpallar, surrnings- och förpackningsmaterial, faner, papper, kartong, ståltråd och stålband,

19) *lastrester* sådana rester av last i fartygets lastrum som skall avlägsnas efter att lasten har lossats.

16 §

I en hamn skall finnas anordningar som är tillräckliga för att ta emot oljehaltigt avfall och oljehaltiga blandningar från de fartyg som anlöper hamnen.

I oljehamnar och i hamnar där tankfartyg repareras skall ytterligare finnas anordningar som är tillräckliga för att ta emot barlast- och tankrengöringsvatten från tankfartyg som anlöper dessa hamnar.

Miljöministeriet kan utfärda närmare bestämmelser om de anordningar som avses i 1 och 2 mom.

Kostnaderna för anskaffning av ovan i denna paragraf nämnda anordningar kan ersättas ur oljeskyddsfonden så som stadgas i lagen om oljeskyddsfonden.

4 b kap.

Avgifter för mottagning av fartygsgenererat avfall

26 b §

Avgift för mottagning av fartygsgenererat oljehaltigt avfall och fast avfall tas ut hos varje fartyg som anlöper hamnen, oavsett om fartyget lämnar avfall i hamnen eller inte. Avgifterna kan ingå i den hamnavgift som tas ut hos fartygen. Den andel av avgifterna som tas ut för mottagningen av fartygsgenererat avfall och som ingår i hamnavgiften skall anges. Avgifterna kan graderas exempelvis enligt fartygstyp, fartygsklass eller fartygets storleksklass, men avgifterna får inte vara beroende av hur mycket avfall fartyget lämnar i hamnen. Nedsättning på avgifterna kan beviljas, om fartyget använder anordningar eller metoder eller sådant högklassigt bränsle som gör att den avfallsmängd som fartyget avlämnar i land är mindre än vanligt.

Avgift för mottagningen av fartygsgenererat oljehaltigt avfall och fast avfall tas dock inte ut hos fiskefartyg eller hos fritidsbåtar

som tar högst 12 passagerare. Avgift för mottagningen av fartygsgenererat oljehaltigt avfall och fast avfall bärs dock inte upp hos sådana fartyg som Sjöfartsverket med stöd av 27 a § 3 mom. har befriat från förpliktelsen att avlämna fartygsavfall.

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller också fartygsgenererat toalettavloppsvatten.

4 c kap.

Avfallshanteringsplaner för hamnar

26 c §

Den som upprätthåller en hamn skall göra upp en avfallshanteringsplan för hamnen för att ordna hanteringen av fartygsgenererat avfall. Hamnen skall följa avfallshanteringsplanen efter att den har godkänts som en del av ett laggillt miljötillstånd enligt miljöskyddslagen (86/2000), eller efter att uppgifterna om hamnen och dess avfallshanteringsplan har skrivits in i datasystemet för miljöskydd.

Avfallshanteringsplanen skall läggas upp så att mottagningen av avfallet och mottagningsanordningarna uppfyller kraven i denna lag, avfallslagen och miljöskyddslagen. Vid planeringen av de åtgärder som ingår i planen, såsom mottagningen, insamlingen, lagringen, hanteringen och återvinningen av avfallet skall hamnens storlek och art samt de typer av fartyg som anlöper hamnen beaktas. I planen skall dessutom beaktas att de åtgärder som behövs för avfallshanteringen skall övervakas, observerade brister tillrättaläggas och avfallshanteringsverksamheten kontinuerligt utvecklas. Närmare bestämmelser om innehållet i avfallshanteringsplanen och de faktorer som skall ingå ingår i en förordning av statsrådet.

26 d §

Avfallshanteringsplanen läggs fram som en del av en miljötillståndsansökan enligt miljöskyddslagen så som miljöskyddslagen föreskriver. Om miljötillstånd inte behövs för hamnverksamheten, skall en anmälan om hamnen göras till datasystemet för miljöskydd så som 65 § miljöskyddslagen föreskriver. Avfallshanteringsplanen skall fogas till denna anmälan.

En anmälan skall göras till datasystemet för

miljöskydd om hamnar för vilka miljötillstånd behövs och för andra än sådana hamnar, om avfallshanteringsplanen ändras. Anmälan skall dock göras senast inom tre år efter att miljötillstånd har beviljats för verksamheten eller den har anmälts till datasystemet. Till anmälan skall fogas en utredning om på vilket sätt avfallshanteringsplanen har ändrats.

Dem sp, upprätthåller en hamn skall, innan avfallshanteringsplanen läggs fram, bereda dem som använder hamnen och andra instanser möjlighet att uttrycka sin åsikt om avfallshanteringsplanen eller om en ändring av den. Utkastet till avfallshanteringsplan skall finnas till påseende där som den som upprätthåller hamnen är verksam under minst 14 dagar då hamnen är i funktion. De som använder hamnen och andra instanser skall informeras per brev eller på annat ändamålsenligt sätt om att utkastet finns till påseende.

Den som upprätthåller hamnen skall tillstålla dem som använder hamnen uppgifter om avfallshanteringsarrangemangen i hamnen och om avfallshanteringsavgifterna. Närmare bestämmelser om de uppgifter som avses i detta moment ges genom en förordning av statsrådet.

27 a §

Sjöfartsverket beviljar befrielse från plikten att avlämna fartygsgenererat avfall och lastrester till fartyg som är i reguljär trafikoch vars fartygsgenererade avfall levereras och därmed förknippade avgifter betalas till en hamn utmed fartygets rutt. Bestämmelser om hur man visar att det fartygsgenererade avfallet avlämnats och betalningarna erlagts ges genom en förordning av statsrådet.

30 §

Finlands miljöcentral svarar för övervakningen av fartygsutsläpp i Finlands territori- alvatten. De regionala miljöcentralerna har i uppgift att utöver vad som föreskrivs i 12 § 1 mom. övervaka att hamnarna har de i 14, 21 och 26 § avsedda anordningarna för mottagning av avfall från fartyg. Miljöskyddslagen föreskriver om hur efterlevnaden av bestämmelserna om avfallshanteringsplaner överva-

kas och om hur avfallshanteringsplanen för en hamn för vilken miljötillstånd krävs efterlevs. Efterlevnaden av hamnarnas avfallshanteringsplaner övervakas i övrigt som en del av övervakningen av avfallshanteringen så som avfallslagen föreskriver.

30 a §

Den regionala miljöcentralen eller kommunens miljöförvaltningsmyndighet kan inom ramen för sin behörighet i ärenden enligt denna lag

1) förbjuda den som bryter mot denna lag eller en med stöd därav utfärdad förordning eller föreskrift att fortsätta med eller upprepa ett förfarande som bryter mot bestämmelserna,

2) ålägga den som bryter mot lagen eller en med stöd därav utfärdad förordning eller föreskrift att fullgöra sin skyldighet på något annat sätt,

3) ålägga den som förfarit så som avses i 1 eller 2 punkten att återställa miljön i ursprungligt skick eller att undanröja den olägenhet som miljön har åsamkats genom överträdelser.

Myndigheterna skall, såvida det inte är uppenbart obehövligt, förena ett med stöd av denna lag utfärdat förbud eller en föreskrift med vite eller med hot om att åtgärden annars utförs på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts.

Om inte annat föranleds av denna lag tillämpas på ärenden som gäller vite, hot om utförande och hot om avbrytande i övrigt vad som föreskrivs i lagen om vite (113/1990).

Denna lag träder i kraft den . Dess 26 b § träder i kraft vid en tidpunkt som anges i en förordning av republikens president.

2.

Lag

om ändring av miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen av den 4 februari 2000 (86/2000= 41 § 3 mom. och 45 § 1 mom. samt
fogas till lagens 65 § ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

41 §

Grunderna för tillståndsprövning

Då tillståndsärenden avgörs följs miljöskyddslagen och med stöd därav utfärdade bestämmelser. Då ett miljötillståndsärende som gäller en hamn avgörs iakttas vad som föreskrivs i lagen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg (300/1979), eller också utarbetas en avfalls

hanteringsplan med stöd av lagen.

45 §

Villkor om avfall och avfallshantering

I tillståndet skall vidare skrivas in behövliga föreskrifter om avfall och avfallshantering med tanke på efterlevnaden av avfallslagen och med stöd därav utfärdade bestämmelser samt om sådan säkerhet som avses i 42 § 3 mom. denna lag eller om något annat motsvarande arrangemang. Ett miljötillstånd för en hamn skall innehålla behövliga föreskrif-

ter om avfallshanteringsplanen. Denna lag tillämpas på efterlevnaden av bestämmelserna.

skrivningen i datasystemet och om avfallshanteringsplanen skall sändas till kommunens miljövårdsmyndighet.

65 §

Inskrivning i datasystemet

Anmälan om hamnen skall göras till datasystemet för miljöskydd så som föreskrivs i lagen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg. Denna anmälan skall omfatta en avfallshanteringsplan, som skall följas efter att hamnen har skrivits in i datasystemet för miljöskydd. Uppgift om in-

Denna lag träder i kraft den 200 .
Anmälan om hamnar för vilka miljötillstånd behövs och om andra hamnar skall i enlighet med 65 § lämnas in till datasystemet för miljöskydd senast den 30 september 2004. Hamnar för vilka miljötillstånd krävs behöver dock inte anmäls till datasystemet för miljöskydd, om miljötillståndet har beviljats efter att denna lag träder i kraft.

Nådendal den 27 juni 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Miljöminister *Jan-Erik Enestam*

1.

Lag**om ändring av lagen om förhindrande av vattnens förorening, förorsakad av fartyg**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 16 mars 1979 om förhindrande av vattnens förorening, förorsakad av fartyg (300/1979) 2 § 2 mom.,
ändras 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 489/2000, 27 a § 3 mom. sådant det lyder i lag 433/1999 och 30 § 3 mom. sådant det lyder i nämnda lag 489/2000, samt
fogas till lagen en ny 2 a §, en ny 26 b § och före den en ny kapitelrubrik, en ny 26 c § och före den en ny kapitelrubrik samt nya 26 d och 30 a §, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

I denna lag avses med

1) fartyg varje sjöburet samfärdsmedel, inklusive bärplansbåtar, luftkuddefarkoster, undervattensbåtar och flytande farkoster samt fasta och flytande plattformar,

2) oljetankfartyg fartyg vars lastrum är byggda eller ombyggda huvudsakligen för transport av olja i bulk, inklusive kombinationsfartyg samt kemikalietankfartyg, då de transporterar olja i bulk,

3) kemikalietankfartyg ett fartyg vars lastrum är byggda eller ombyggda huvudsakligen för transport av farliga flytande ämnen i bulk, inklusive oljetankfartyg, då de transporterar farliga flytande ämnen i bulk,

4) fritidsbåtar fartyg avsedda för sport eller rekreation, oavsett fartygets typ eller drivkraft,

5) fiskefartyg fartyg som utrustats för eller kommersiellt används för fiske eller fångst av andra organiska resurser i havet,

6) insjöområdet sjöar, älvar, åar och kanaler,

7) finska vatten de inre territorialvattnen, vattenterritoriet och insjöområdet,

8) Östersjöområdet egentliga Östersjön, Bottniska viken och Finska viken samt inloppet till Östersjön, vilket begränsas av

breddgraden 5744,8'' N genom Skagen i Skagerack, inbegripet de av staterna angivna inre territorialvattnen,

9) hamn en plats eller ett geografiskt område med sådan utrustning att där huvudsakligen kan tas emot fartyg, inklusive fiskefartyg och fritidsbåtar, dock inte en plats eller ett område vars för fartyg avsedda konstruktioner och tjänster, besökarantal och avfallsmängder är små,

10) olja mineralolja i alla dess former inklusive råolja, brännolja, oljeslam, oljeavfall och raffinerade produkter,

11) oljehaltig blandning en blandning som innehåller olja,

12) farligt flytande ämne ett ämne som då det hamnar i vatten, genom att hopa sig i näringskedjan eller på grund av sin giftighet medför skada för livet i havet eller människans hälsa, åstadkommer fällning på havsbotten med kraftig syreåtgång som följd, åstadkommer smakfel i föda som erhålls från havet, eller genom sin beständighet och sina störande egenskaper väsentligt minskar användningen av vattnen eller stränderna för rekreatiönsändamål,

13) flytande ämne en vätska vars ångtryck vid en temperatur av 37,8 °C inte överstiger 2,8 bar (absolut tryck),

14) toalettavloppsvatten avloppsvatten och annat avfall från toaletter, pissoarer och spygatt i toaletterum, avloppsvatten från sjukvårdsutrymmen via tvättställ, badkar och spygatt, uttömningar från utrymmen där det finns levande djur samt annat avloppsvatten som är blandat med här nämnt avfall,

15) behandlat toalettavloppsvatten toalettavloppsvatten som har behandlats i en behandlingsanläggning som godkänts på behörigt sätt,

16) fast avfall sådant mat-, hushålls- och annat motsvarande avfall, utom färsk fisk och delar av färsk fisk, som uppkommer vid fartygs normala verksamhet och som fortgående eller periodiskt måste förstöras, och

17) skadligt ämne olja, farliga flytande ämnen, toalettavloppsvatten och fast avfall; om något annat ämne blandats med det skadliga ämnet, anses även blandningen som ett skadligt ämne.

18) fartygsgenererat avfall allt avfall som

uppstår vid fartygets normala drift, inklusive oljigt avfall från maskinrummet, toalettavloppsvatten, fast avfall så som det definieras i bilaga V till 1978 års protokoll till 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg (FördrS 51/1983) samt avfall från lasttransporter, inklusive lastrester, slador för stuvning, stödvirke, lastpallar, surrings- och förpackningsmaterial, faner, papper, kartong, ståltråd och stålband,

19) lastrester sådana rester av last i fartygets lastrum som skall avlägsnas efter att lasten har lossats.

16 §

I hamn skall finnas anordningar, som är tillfyllest för att taga emot oljehaltigt avfall och oljehaltiga blandningar från de fartyg som anlöper hamnen.

Avgift för mottagning av fartygsgenererat oljehaltigt avfall tas ut hos varje fartyg som anlöper hamnen, oavsett om fartyget avlämnar avfall i hamnen eller inte. Avgiften kan ingå i den hamnavgift som tas ut hos fartygen. Den andel av avgiften som tas ut för mottagningen av fartygsgenererat avfall och som ingår i hamnavgiften skall anges. Avgiften kan graderas beroende på fartygstyp och fartygets storleksklass, men avgiften får inte vara beroende av hur mycket avfall fartyget avlämnar i hamnen. Nedsättning på avgiften kan beviljas, om fartyget använder anordningar eller metoder eller sådant högklassigt bränsle som gör att den mängd oljehaltigt avfall som fartyget avlämnar i land är mindre än vanligt.

Avgift för mottagningen av fartygsgenererat oljehaltigt avfall tas dock inte ut hos sådana fartyg som sjöfartsverket med stöd av 27 a § 3 mom. har befriat från förpliktelser att avlämna fartygsavfall.

Närmare föreskrifter om ovan i 1 och 2 mom. nämnda anordningar utfärdas av miljöministeriet sedan det hört vederbörande myndigheter.

Miljöministeriet kan utfärda närmare bestämmelser om de anordningar som avses i 1 och 4 mom.

16 §

I en hamn skall finnas anordningar som är tillräckliga för att ta emot oljehaltigt avfall och oljehaltiga blandningar från de fartyg som anlöper hamnen.

I oljehamnar och i hamnar där tankfartyg repareras skall ytterligare finnas anordningar som är tillräckliga för att ta emot barlast- och tankrengöringsvatten från tankfartyg som anlöper dessa hamnar.

Miljöministeriet kan utfärda närmare bestämmelser om de anordningar som avses i 1 och 2 mom.

Kostnaderna för anskaffning av ovan i denna paragraf nämnda anordningar kan ersättas ur oljeskyddsfonden så som stadgas i lagen om oljeskyddsfonden.

Kostnaderna för anskaffning av ovan i denna paragraf nämnda anordningar kan ersättas ur oljeskyddsfonden på det sätt som stadgas i lagen om oljeskyddsfonden.

4 b kap.

Avgifter för mottagning av fartygsgenererat avfall

26 b §

Avgift för mottagning av fartygsgenererat oljehaltigt avfall och fast avfall tas ut hos varje fartyg som anlöper hamnen, oavsett om fartyget lämnar avfall i hamnen eller inte. Avgifterna kan ingå i den hamnavgift som tas ut hos fartygen. Den andel av avgifterna som tas ut för mottagningen av fartygsgenererat avfall och som ingår i hamnavgiften skall anges. Avgifterna kan graderas exempelvis enligt fartygstyp, fartygsklass eller fartygets storleksklass, men avgifterna får inte vara beroende av hur mycket avfall fartyget lämnar i hamnen. Nedsättning på avgifterna kan beviljas, om fartyget använder anordningar eller metoder eller sådant högklassigt bränsle som gör att den avfallsmängd som fartyget avlämnar i land är mindre än vanligt. Avgift för mottagningen av fartygsgenererat oljehaltigt avfall och fast avfall tas dock inte ut hos fiskefartyg eller hos fritidsbåtar som tar högst 12 passagerare. Avgift för mottagningen av fartygsgenererat oljehaltigt avfall och fast avfall bärs dock inte upp hos sådana fartyg som Sjöfartsverket med stöd av 27 a § 3 mom. har befriat från förpliktelsen att avlämna fartygsavfall.

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller också fartygsgenererat toalettavloppsvatten.

4 c kap.

Avfallshanteringsplaner för hamnar

26 c §

Den som upprätthåller en hamn skall göra upp en avfallshanteringsplan för hamnen för att ordna hanteringen av fartygsgenererat avfall. Hamnen skall följa avfalls-

hanteringsplanen efter att den har godkänts som en del av ett laggillt miljötillstånd enligt miljöskyddslagen (86/2000), eller efter att uppgifterna om hamnen och dess avfallshanteringsplan har skrivits in i datasystemet för miljöskydd.

Avfallshanteringsplanen skall läggas upp så att mottagningen av avfallet och mottagningsanordningarna uppfyller kraven i denna lag, avfallslagen och miljöskyddslagen. Vid planeringen av de åtgärder som ingår i planen, såsom mottagningen, insamlingen, lagringen, hanteringen och återvinningen av avfallet skall hamnens storlek och art samt de typer av fartyg som anlöper hamnen beaktas. I planen skall dessutom beaktas att de åtgärder som behövs för avfallshanteringen skall övervakas, observerade brister tillrättaläggas och avfallshanteringsverksamheten kontinuerligt utvecklas. Närmare bestämmelser om innehållet i avfallshanteringsplanen och de faktorer som skall ingå ingår i en förordning av statsrådet.

26 d §

Avfallshanteringsplanen läggs fram som en del av en miljötillståndsansökan enligt miljöskyddslagen så som miljöskyddslagen föreskriver. Om miljötillstånd inte behövs för hamnverksamheten, skall en anmälan om hamnen göras till datasystemet för miljöskydd så som 65 § miljöskyddslagen föreskriver. Avfallshanteringsplanen skall fogas till denna anmälan.

En anmälan skall göras till datasystemet för miljöskydd om hamnar för vilka miljötillstånd behövs och för andra än sådana hamnar, om avfallshanteringsplanen ändras. Anmälan skall dock göras senast inom tre år efter att miljötillstånd har beviljats för verksamheten eller den har anmälts till datasystemet. Till anmälan skall fogas en utredning om på vilket sätt avfallshanteringsplanen har ändrats.

Dem sp, upprätthåller en hamn skall, innan avfallshanteringsplanen läggs fram, bereda dem som använder hamnen och andra instanser möjlighet att uttrycka sin åsikt om avfallshanteringsplanen eller om en ändring av den. Utkastet till avfallshanteringsplan skall finnas till påseende där

som den som upprätthåller hamnen är verksam under minst 14 dagar då hamnen är i funktion, De som använder hamnen och andra instanser skall informeras per brev eller på annat ändamålsenligt sätt om att utkastet finns till påseende.

Den som upprätthåller hamnen skall tillställa dem som använder hamnen uppgifter om avfallshanteringsarrangemangen i hamnen och om avfallshanteringsavgifterna. Närmare bestämmelser om de uppgifter som avses i detta moment ges genom en förordning av statsrådet.

27 a

Sjöfartsverket kan, i enlighet med vad som närmare bestäms genom förordning, medge undantag från sådan obligatorisk avlämning av fartygsavfall som gäller för fartyg.

27 a §

Sjöfartsverket beviljar befrielse från plikten att avlämna fartygsgenererat avfall och lastrester till fartyg som är i reguljär trafik och vars fartygsgenererade avfall levereras och därmed förknippade avgifter betalas till en hamn utmed fartygets rutt. Bestämmelser om hur man visar att det fartygsgenererade avfallet avlämnats och betalningarna erlagts ges genom en förordning av statsrådet.

30 §

Finlands miljöcentral svarar för övervakningen av fartygsutsläpp inom Finlands territorialvatten. De regionala miljöcentralerna skall, utöver vad som bestäms i 12 § 1 mom. övervaka att hamnarna har i 14, 21 och 26 § angivna anordningar för mottagning av avfall från fartyg.

30 §

Finlands miljöcentral svarar för övervakningen av fartygsutsläpp i Finlands territorialvatten. De regionala miljöcentralerna har i uppgift att utöver vad som föreskrivs i 12 § 1 mom. övervaka att hamnarna har de i 14, 21 och 26 § avsedda anordningarna för mottagning av avfall från fartyg. Miljöskyddslagen föreskriver om hur efterlevnaden av bestämmelserna om avfallshanteringsplaner övervakas och om hur avfallshanteringsplanen för en hamn för vilken miljötillstånd krävs efterlevs. Efterlevnaden av hamnarnas avfallshanteringsplaner övervakas i övrigt som en del av övervakningen av avfallshanteringen så som avfallslagen föreskriver.

 30 a §

Den regionala miljöcentralen eller kommunens miljövårdsmyndighet kan inom ramen för sin behörighet i ärenden enligt denna lag

1) förbjuda den som bryter mot denna lag eller en med stöd därav utfärdad förordning eller föreskrift att fortsätta med eller upprepa ett förfarande som bryter mot bestämmelserna,

2) ålägga den som bryter mot lagen eller en med stöd därav utfärdad förordning eller föreskrift att fullgöra sin skyldighet på något annat sätt,

3) ålägga den som förfarit så som avses i 1 eller 2 punkten att återställa miljön i ursprungligt skick eller att undanröja den olägenhet som miljön har åsamkats genom överträdelsen.

Myndigheterna skall, såvida det inte är uppenbart obehövt, förena ett med stöd av denna lag utfärdat förbud eller en föreskrift med vite eller med hot om att åtgärden annars utförs på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts.

Om inte annat föranleds av denna lag tillämpas på ärenden som gäller vite, hot om utförande och hot om avbrytande i övrigt vad som föreskrivs i lagen om vite (113/1990).

Denna lag träder i kraft den . Dess 26 b § träder i kraft vid en tidpunkt som anges i en förordning av republikens president.

2.

Lag

om ändring av miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen av den 4 februari 2000 (86/2000= 41 § 3 mom. och 45 § 1 mom.
 samt
fogas till lagens 65 § ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

41 §

Grunderna för tillståndsprövning

 Vid avgörandet av ett tillståndsärende
 skall dessutom iakttas naturvårdslagen och
 vad som bestäms med stöd av den.

41 §

Grunderna för tillståndsprövning

 Då tillståndsärenden avgörs följs miljö-
 skyddslagen och med stöd därav utfärdade
 bestämmelser. *Då ett miljötillståndsärende
 som gäller en hamn avgörs iakttas vad som
 föreskrivs i lagen om förhindrande av vatt-
 nens förorening, förorsakad av fartyg
 (300/1979), eller också utarbetas en av-
 fallshanteringsplan med stöd av lagen.*

45 §

Villkor om avfall och avfallshantering

Tillståndet skall dessutom förenas med be-
 hövliga villkor om avfall och avfallshante-
 ring, för iaktagande av avfallslagen och
 med stöd av den utfärdade bestämmelser,
 samt om ställande av säkerhet eller annat
 motsvarande arrangemang som avses i 42 §
 3 mom. i denna lag. På verkställigheten av
 villkoren tillämpas denna lag.

45 §

Villkor om avfall och avfallshantering

I tillståndet skall vidare skrivas in behö-
 vliga föreskrifter om avfall och avfallshan-
 tering med tanke på efterlevnaden av av-
 fallslagen och med stöd därav utfärdade be-
 stämmelser samt om sådan säkerhet som
 avses i 42 § 3 mom. denna lag eller om nå-
 got annat motsvarande arrangemang. inne-
 hålla *Ett miljötillstånd för en hamn skall
 behövliga föreskrifter om avfallshanter-
 ingsplanen. Denna lag tillämpas på efter-
 levnaden av bestämmelserna.*

65 §

Inskrivnin i datasystemet

65 §

Inskrivning i datasystemet

*Anmälan om hamnen skall göras till data-
 systemet för miljöskydd så som föreskrivs i
 lagen om förhindrande av vattnens förore-
 ning, förorsakad av fartyg. Denna anmälan*

skall omfatta en avfallshanteringsplan, som skall följas efter att hamnen har skrivits in i datasystemet för miljöskydd. Uppgift om inskrivningen i datasystemet och om avfallshanteringsplanen skall sändas till kommunens miljövårdsmyndighet.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Anmälan om hamnar för vilka miljötillstånd behövs och om andra hamnar skall i enlighet med 65 § lämnas in till datasystemet för miljöskydd senast den 30 september 2004. Hamnar för vilka miljötillstånd krävs behöver dock inte anmälas till datasystemet för miljöskydd, om miljötillståndet har beviljats efter att denna lag träder i kraft.
